

СИЛАБУС навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
Педагогіки і методики викладання
історії та суспільних дисциплін

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми

Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

магістр
01 Освіта / Педагогіка
014 Середня освіта (Історія)
Середня освіта (Історія), магістр
3
1 рік, II семестр
Вибіркові навчальні дисципліни, визначені
навчальним планом
згідно з розкладом
українська
щовівторка 13.00–14.00 (201 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).
доктор педагогічних наук, професор
Третяк Олена Станіславівна
E-mail: tretiakes@gmail.com
Facebook Messenger Helena Tretiak

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ¹

Навчальна дисципліна «Психологія професійної діяльності» охоплює коло питань, що стосуються сучасних вимог до професійного самовизначення молоді в економічних умовах життя й орієнтована на розгляд психологічних закономірностей взаємодії суб'єктів праці, засобів (знарядь), змісту (процесу), умов і організації діяльності, особливостей формування особистості професіонала та взаємного пристосування людини і знаряддя праці.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню у студентів теоретичних знань та практичних вмінь професійної деонтології в області профорієнтаційної роботи з наголосом на самостійний підхід в аналізі психологічних особливостей різних професій, реальних і потенційних можливостей особистості для здійснення нею усвідомленого вибору відповідної професії.

¹ Детально про формування психологічної компетентності див. Третяк О.С. Проектування педагогічної системи підготовки магістрів-істориків. *Педагогіка вищої та середньої школи*. Зб. наук. праць. Вип. 40. Кривий ріг, 2014. С. 237-243. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=gsZkGKsAAAAJ&/citation_for_view=gsZkGKsAAAAJ:KlAtUIdfN6UC

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: психологічний аналіз діяльності спеціалістів різного профілю (розробка методів і програм аналізу вивчення конкретних видів діяльності, аналіз помилок, побудова професіограм і психограм діяльності тощо); розробка кваліфікаційних схем і побудова кваліфікацій професій (спеціальностей); вивчення механізмів психічної регуляції трудової діяльності в нормальних і екстремальних умовах; дослідження працездатності людини в різних видах і умовах праці та обґрунтування психологічних рекомендацій по її підвищенню або підтриманню в належному стані; вивчення особливостей функціональних станів суб'єкта діяльності (розробка методів корекції і оцінки, вивчення причинно-наслідкових відносин характеру станів і особливостей суб'єкта; вивчення закономірностей взаємозв'язку особливостей особистості і характеристик діяльності.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох розділів:

1. Професіографія та психограма у профорієнтаційній роботі ².
2. Формування професійних якостей.
3. Методологія дослідження професійних орієнтацій.

Метою навчальної дисципліни «Психологія професійної діяльності» є поглиблення знань психологічних особливостей трудової діяльності для правильної орієнтації опитантів у вимогах різноманітних професій до їхніх індивідуально-психологічних якостей та ознайомленні з найбільш розповсюдженими засобами і методиками профорієнтаційної роботи.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 2	Здатність до оригінального та критичного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 3	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності. Здатність до прийняття ефективних рішень, мотивування людей до досягнення спільної мети та відповідального ставлення до професійних обов'язків.
ЗК 4	Здатність до неперервного навчання, опанування нових знань та способів мислення з високим ступенем автономії.
ЗК 6	Здатність ефективно використовувати усно/письмово державну мову в усіх сферах суспільного життя, іноземну мову для професійного спілкування та розуміння іншомовних професійних текстів.
ЗК 7	Здатність виявляти ініціативу у професійній сфері, проводити інноваційну діяльність, управляти робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.
ФК 2	Здатність здійснювати наукові дослідження на засадах академічної доброчесності, опрацьовувати наукові та інформаційні джерела з педагогіки та історії, здатність до написання доповідей, статей.
ФК 3	Здатність організовувати освітній процес у закладах загальної середньої освіти та управляти ним на засадах особистісно-орієнтованої та суб'єкт-суб'єктної взаємодії.
ФК 6	Здатність забезпечувати учням здобуття освіти державною мовою, формувати їх мовно-комунікативні уміння.
ФК 8	Здатність до використання сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі та в наукових дослідженнях.

² Третяк О. С. Створення акмеологічного середовища під час викладання дисципліни «Соціальна психологія» в студентів-істориків. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. Луганськ : Вид-во ДЗ «Луганський націон. ун-т ім. Т. Шевченка». 2014. № 1. С. 43–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spttp_2014_1_9

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Професіографія та психограма у профорієнтаційній роботі				
1	Основні складові профорієнтаційної роботи	2	–	6
2	Професіографія у вивченні особливостей професійної діяльності	2	2	6
3	Методи та принципи психологічного вивчення професійної діяльності	2	–	4
4	Психограма. Аналіз особистісного потенціалу і професійних перспектив	2	–	4
Розділ 2. Формування професійних якостей				
5	Професійно важливі вміння і навички	2	–	4
6	Мотиви професійної діяльності. Роль особистісних предиспозицій і стилю поведінки в соціально-трудої адаптації.	2	–	4
7	Стани людини в праці і професійні вимоги до психологічних можливостей трудової адаптації	2	2	4
Розділ 3. Методологія дослідження професійних орієнтацій				
8	Методологія і конкретні методи дослідження професійних інтересів	2	4	8
9	Побічні і проєктивні методи дослідження професійних орієнтацій	2	4	6
10	Активні засоби профконсультування та їх використання в профорієнтаційній роботі	2	4	8
Разом за курс - 90 год.		20	16	54

Тематика практичних занять.

Розділ 1. Професіографія та психограма у профорієнтаційній роботі

Тема 2. Професіографія у вивченні особливостей професійної діяльності (2 год.)

План:

1. Основні складові профорієнтаційної роботи. Системний підхід у профорієнтації.
2. Професійна освіта та пропаганда. Професійне консультування.
3. Професійна адаптація та відбір і підбір. Фізіологія та гігієна праці. Профзахворювання. Охорона праці.
4. Психологічна структура професійної діяльності.
5. Принцип системного аналізу у вивченні особливостей професійної діяльності.
6. Схеми психологічного вивчення професійної діяльності. Специфіка професіограм різноманітної орієнтації.
7. Психограма як складова частина професіограми.

Розділ 2. Формування професійних якостей

Тема 7. Стани людини в праці і професійні вимоги до психологічних можливостей трудової адаптації (2 год.)

План:

1. Види і типи психічних станів людини в трудовій діяльності.
2. Основні причини та умови, що породжують психічні стани людини в трудовій діяльності.

3. Неприятливі чинники, що сприяють виникненню різноманітних видів напруги в процесі трудової діяльності.
4. Стан втоми і засоби боротьби з ним. Стан монотонності і чинники протидіючі їй.
5. Рівень соціальної і трудової адаптації особистості. Оцінка адекватності професійних предиспозицій у виборі професії.

Розділ 3. Методологія дослідження професійних орієнтацій

Тема 8. Методологія і конкретні методи дослідження професійних інтересів (4 год.)

План:

1. Особливості профорієнтаційної процедури.
2. Методичне оснащення профорієнтаційної роботи.
3. Опитувальники для вивчення структури інтересів: Е. Стронга, Г. К'юдера, В. Хенніга. Карта інтересів А. Голомшгока. Диференціально-діагностичний опитувальник (ДДО) Є Югімова. Опитувальник професійних уподобань Дж. Холланда. Методика підбору підхожих професій – ПРОФИКС.

Тема 9. Побічні і проєктивні методи дослідження професійних орієнтацій (4 год)

План:

1. Застосування методів об'єктивного тестування здібностей у профорієнтаційній роботі.
2. Особистісні тести-опитувальники в профорієнтаційній діяльності. Виявлення основних особистісних якостей опитантів.
3. Аналіз зовнішніх проявів емоційних характеристик опитанта як засіб валідизації профорієнтаційних висновків.
4. Проєктивні тести і аналіз ціннісних орієнтацій в актуалізації мотиваційних компонентів професійної орієнтації опитанта.

Тема 10. Активні засоби профконсультування та їх використання в профорієнтаційній роботі (4 год)

План:

1. Активне навчання як фактор розвитку професійних нахилів і здібностей. Типи і види активного навчання.
2. Активне соціально-психологічне навчання. Мозковий штурм. Комп'ютерні ігри професійної спрямованості.
3. Психологічні ігри. Рольові ігри.
4. Ділові ігри як засіб активного бнавчання і формування адаптаційно-професійних навичок.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Березовська Л.І., Юрков О.С. Психологія діяльності. У 2 кн. Кн. 1. Психологія праці як складова частина психології діяльності: навч.-метод. посіб. Мукачєво: МДУ, 2015. 186 с.
2. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: підруч. Київ: Ельга, Ніка-Центр, 2009. 400 с.
3. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління : посіб. Київ: Академвидав, 2003. 536 с.
4. Пачковський Ю.Ф. Психологія підприємництва: навч.посіб. Київ: Каравела, 2012. 416 с.
5. Сергієнко Л.П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи: навч. посіб. Київ: Видавничий дім Професіонал, 2009. 240 с.
6. Психологія праці у звичайних та екстремальних умовах : навч. посіб. / М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, С.М. Миронець та ін. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2015. 652 с.
7. Юрков О.С. Психологія праці та інженерна психологія: навч.-метод. посіб. Мукачєво: МДУ, 2012. 182 с.

Допоміжна література:

1. Баклицький І.О. Психологія праці : підруч. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 655 с.

2. Бондарчук О.І. Професійна кар'єра керівників шкіл: психологічний аспект. Актуальні проблеми психології. Том 1: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. Київ: Ін-тут психол. ім. Г.С. Костюка АПН України, 2002. Ч, Т. 6. С.86–89.
3. Бондарчук О.І., Туриніна О.Л. Загальна психологія. Київ : Логос, 2004. 140 с.
4. Гендерний підхід в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами : навч. посіб. / за заг. ред. В.В. Олійника, Л.І. Даниленко. Київ. : Логос, 2004. 212 с.
5. Гордієнко В. Розвиток особистості в процесі професіоналізації: професіогенез особистості. Психологія праці та професійної підготовки особистості: навч. посіб. / за ред. П.С. Перепелиці, В.В. Рибалки. Хмельницький: ТУП, 2001. С. 48–67.
6. Загальна психологія: навч. вид. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. Київ: А.П.Н., 1999. 461 с.
7. Карамушка Л.М. Психологія освітнього менеджменту: навч. посіб. Київ : Либідь, 2004. 424 с.
8. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): монографія. Київ: МАУП, 2000. С. 185–253.
9. Психология труда / Н.П.Лукашевич, И.В.Сингаевская, Е.И.Бондарчук. Киев: МАУП, 2004. 112 с.
10. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі : В 2 т. Київ : Форум, 2002. Т.1. 319 с., Т.2. 335 с.
11. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підруч. Київ : Центр навч. літератури, 2005. 624 с.
12. Психологія особистості: Словник-довідник / за ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. Київ: Рута, 2001. 320 с.
13. Психологія праці та професійної підготовки особистості: навч. посіб. / за ред. П.С. Перепелиці, В.В. Рибалки. Хмельницький: ТУП, 2001. 125 с.
14. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти: навч. посіб. / за наук. ред. С.Д.Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. Київ : Міленіум, 2004. 264 с.
15. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості. Київ : Либідь, 2003. 376 с.
16. Швалб Ю.М., Данчева О.В. Практична психологія в економіці та бізнесі. Київ: Лібра, 1998. 270 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Виховання. URL: <http://osvita.ua/school/psychology/>
2. Самовиховання та саморозвиток. URL: <http://www.meta-ukraine.com>
3. Методологія. URL: <http://management.com.ua>
4. Бібліотека Гумер. URL: www.gumer.info
5. Корпоративна система Галактика. URL: <http://ua-referat.com>
6. Найкращі он-лайн курси України та світу. URL: <https://prometheus.org.ua/>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і

при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальний графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)).

Дотримання академічної доброчесності студентами передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації;

– складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;

– надавати для оцінювання лише результати власної роботи;

– не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекції	10	1	до 10
Робота на практичному занятті	5	8	до 40
Самостійна робота:			
Підготовка реферату	1	8+10	до 18
Підготовка індивідуального завдання	1	35	до 32
Усього:			до 100